

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Всеукраїнська науково-практична конференція
магістрантів і молодих дослідників**

«НАУКОВІ ПОШУКИ МОЛОДІ У ХХІ СТОЛІТТІ»

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ТА ЗЕМЕЛЬНОГО
ПРАВА: НАЦІОНАЛЬНИЙ І МІЖНАРОДНИЙ ВИМІР**

29 жовтня 2025 року

Біла Церква
2025

УДК 001.89:378-053.6"20":349.41/42(063)

РЕДКОЛЕГІЯ:

Шуст О.А., д-р екон. наук, ректор.

Варченко О.М., д-р екон. наук.

Недашківський В.М., д-р с.-г. наук.

Димань Т.М., д-р с.-г. наук.

Ковальчук І.В., канд. юрид. наук.

Тимощук О.Г., канд. юрид. наук.

Василенко О.І., д-р філософії.

Комарова Н.В., д-р філософії.

Мостипан О.В., д-р філософії, начальник редакційно-видавничого відділу.

Відповідальна за випуск – **Мостипан О.В.**, начальник редакційно-видавничого відділу

Наукові пошуки молоді у XXI столітті. Актуальні питання розвитку аграрного та земельного права: національний і міжнародний вимір: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції магістрантів і молодих дослідників. 29 жовтня 2025 р. Білоцерківський НАУ. 148 с.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

©БНАУ

ГОРОБІНСЬКА Є.С., здобувачка вищої освіти
Науковий керівник – АРГАТ Я.П., канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет,

УСИНОВЛЕННЯ ЯК ФОРМА СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Досліджено правові аспекти усиновлення в Україні: поняття та мету усиновлення, умови та порядок його здійснення, права та обов'язки усиновлювачів і дітей, а також роль держави у забезпеченні найкращих інтересів дитини. Усиновлення аналізується як пріоритетна форма сімейного виховання, що гарантує дитині стабільне правове та емоційне середовище.

Ключові слова: усиновлення, права дитини, усиновлювач, інтереси дитини, сімейне виховання.

Усиновлення є важливим інструментом забезпечення права дитини на сім'ю, любов і турботу. В умовах війни та соціальної нестабільності проблема усиновлення набула особливої актуальності. За даними Міністерства соціальної політики, понад 15 тисяч дітей мають статус сиріт або позбавлених батьківського піклування, тоді як кількість кандидатів-усиновителів становить лише близько 1,6 тисячі осіб. Більшість кандидатів прагнуть усиновити дітей до 5 років, хоча найбільше потребують родини діти старшого віку та братсько-сестринські групи. Усиновлення в Україні ускладнене бюрократичними процедурами, нестачею постусиновлювальної підтримки та суспільними упередженнями щодо дітей з інтернатів або з особливими потребами [1].

Сім'я є природним середовищем для розвитку дитини, де вона отримує емоційну підтримку, соціалізацію та моральні орієнтири. Усиновлення дозволяє дитині стати повноправним членом родини, що сприяє її психологічному та соціальному становленню. Сімейне виховання формує у дитини почуття безпеки, довіри та любові — це єдина форма, яка гарантує стійку підтримку [2].

Згідно зі статтею 207 Сімейного кодексу України, усиновлення — це прийняття особою у свою сім'ю дитини на правах дочки чи сина, що здійснюється на підставі рішення суду. Усиновлена дитина набуває правового статусу, тотожного біологічним дітям, включаючи майнові, спадкові та особисті немайнові права [3, с. 412].

Метою усиновлення є забезпечення дитині стабільного сімейного середовища, яке сприяє її гармонійному розвитку. Усиновлення — це не лише юридичний акт, а й прояв соціальної відповідальності, що дозволяє дитині уникнути інституційного виховання та отримати шанс на щасливе життя. Усиновлення має безстроковий характер і встановлюється з моменту набрання законної сили рішенням суду. Це рішення змінює юридичний статус дитини, яка стає повноправним членом нової родини [2].

Усиновлювачем може бути дієздатна особа віком не менше 21 року, за винятком випадків, коли усиновлювач є родичем дитини. Особа повинна бути старшою за дитину щонайменше на 15 років. Усиновлювачами можуть бути подружжя, один із подружжя за згодою іншого, а також самотні особи. Особи однієї статі не можуть усиновити одну й ту саму дитину, якщо не перебувають у шлюбі. Іноземці можуть усиновити дитину лише за умови шлюбу або родинного зв'язку з нею.

Усиновленими можуть бути діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, які мають відповідний статус. В Україні з понад 93 тисяч дітей, що перебувають у системі інституційного догляду, лише близько 15 тисяч мають статус, що дозволяє бути усиновленими. Найчастіше це діти старшого віку, діти з інвалідністю або ті, що перебувають у братсько-сестринських групах.

Процедуру усиновлення супроводжують такі органи:

- Служба у справах дітей (ССД).
- Центри соціальних служб (ЦСС).
- Суд.
- Органи РАЦС [4].

Обов'язки усиновлювачів включають:

- Особисто забрати дитину після усиновлення.
- Зареєструвати її за місцем проживання.
- Надати доступ ССД до перевірки умов проживання щороку протягом перших трьох років, а потім — раз на три роки до досягнення дитиною 18 років.
- Повідомляти ССД про зміну місця проживання [2]

Усиновлена дитина набуває статусу біологічної дитини усиновлювачів. Вона має право на:

- Спадкування майна усиновлювачів.
- Соціальні виплати, пенсію, компенсацію у разі втрати годувальника.
- таємницю усиновлення, включаючи право не знати про нього до 14 років.
- Отримання інформації про усиновлення після досягнення 14 років [4].

Принцип «найкращих інтересів дитини» закріплений у Конвенції ООН про права дитини, Конституції України та Сімейному кодексі. Він означає, що при прийнятті будь-яких рішень щодо дитини — зокрема в процесі усиновлення — першочергово враховуються її потреби, безпека, стабільність, емоційний комфорт і можливості для розвитку. Усиновлення має відповідати віковим, психологічним та соціальним особливостям дитини. Наприклад, згода дитини на усиновлення є обов'язковою, якщо вона досягла такого рівня розвитку, що може її висловити. Це гарантує повагу до її особистості та права.

Контроль включає щорічні перевірки умов проживання дитини протягом перших трьох років після усиновлення, а потім — раз на три роки до досягнення дитиною повноліття [5].

Усиновлення вважається найбільш оптимальним способом забезпечення дитині сімейного виховання, оскільки воно створює повноцінну родинну атмосферу, надає юридичний статус рідної дитини та гарантує стабільність. На відміну від опіки чи перебування в прийомній сім'ї, усиновлення встановлює постійні правові відносини між дитиною та усиновлювачами, включаючи спадкові, майнові й особисті немайнові права. Відповідно до положень Сімейного кодексу України, цей процес має безстроковий характер і не підлягає автоматичному переглядові. Усиновлення сприяє повній інтеграції дитини в нову родину, забезпечуючи реалізацію її найкращих інтересів. Держава визначає цей напрям як пріоритетний у системі сімейного виховання, підтримуючи його розвиток через прийняття законодавчих актів, впровадження соціальних програм та проведення інформаційних заходів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Освіта Нова. 17 вересня – День усиновлення в Україні: дата, значення та виклики. <https://osvitanova.com.ua/posts/7169-17-veresnia-den-usynovlennia-v-ukraini-data-znachennia-ta-vyklyky>
2. Державний портал усиновлення. Що таке усиновлення? <https://www.dity.gov.ua/uk/adoption/what-is-adoption>
3. Сімейний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. І. В. Спасової. – К.: Юрінком Інтер, 2021. – 624 с.
4. Державна служба України у справах дітей. Усиновлення. <https://children.gov.ua/usynovlennya-0>
5. Державна служба України у справах дітей. Усиновлення та сімейні форми виховання. <https://children.gov.ua/usynovlennya-ta-simeyni-formy-vykhovannya>

УДК 349.6

ІГНАТЕНКО І.А., здобувачка вищої освіти

Науковий керівник – **ОБІУХ Н.М.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРАВО НА ЕКОЛОГІЧНУ БЕЗПЕКУ В УМОВАХ ВІЙНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ

У даній публікації розглянуто проблеми реалізації права на екологічну безпеку в умовах війни. Проаналізовано національні та міжнародні правові акти, окреслено основні проблеми правового регулювання у сфері захисту довкілля під час збройного конфлікту.

Ключові слова: екологічна безпека, збройний конфлікт, право на безпечне довкілля, воєнний стан, міжнародне екологічне право, компенсація екологічної шкоди.

положень колективного договору може бути зупинена лише за взаємною згодою сторін. Попередньо такі рішення роботодавці могли ухвалювати одноосібно [1].

Закон також передбачає, що сторони протягом трьох місяців з моменту набрання чинності цим Законом мають провести переговори щодо поновлення тих положень колективного договору, які були зупинені. Якщо вони домовляються про поновлення — роботодавець має повідомити орган, який здійснив повідомну реєстрацію колективного договору, у строк не більше одного тижня [2].

Практика показує, що багато підприємств вносили зміни в колективні договори ще з 2022 року, після ухвалення Закону № 2253-ІХ, який посилив захист прав працівників. Серед нововведень — зобов'язання ознайомлення працівників з текстом колективного договору до початку роботи, а також право працівників копіювати договір і отримувати до нього доступ [5].

У період воєнного стану колективні договори доповнювалися положеннями про компенсації, соціальні гарантії, зміни в умовах відпусток (наприклад, надання відпустки без збереження зарплати за проханням працівника без обмеження строку), а також можливість укладення строкових трудових договорів для заміщення тимчасово відсутніх працівників [4].

Таким чином, нові зміни у законодавстві спрямовані на підтримання рівноваги між правами працівників та інтересами роботодавців, створюючи правові рамки для захисту працівників навіть за надзвичайних умов. Це підтверджує тенденцію до зміцнення соціального діалогу та партнерства у трудовій сфері України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про внесення зміни до статті 11 Закону України “Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану”» від 21.08.2025 № 4582-ІХ. – <https://zakon.rada.gov.ua/go/4582-20>
  2. «3 13 вересня 2025 — зміни у процедурі зупинення положень колективного договору під час війни» — інформаційна стаття новин ДТКТ. – <https://surl.lt/uesgbu>
  3. Закон України «Про колективні угоди та договори» від 23.02.2023 № 2937-ІХ. – <https://zakon.rada.gov.ua/go/2937-20>
  4. «Колективний договір під час війни — закон прийнято» — блог М.Е.Дос. – <https://surl.li/spchqtq>
- Стаття «Колективний договір: вивчаємо зміни» (Податки & бухоблік, червень 2022) — про закон № 2253-ІХ. – <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2022/june/issue-41/article-120833.html>

УДК 347.6

КАЧАНЕНКО Л.В., здобувачка вищої освіти
Науковий керівник – **АРГАТ Я.П.**, канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЕЛЕКТРОННА РЕЄСТРАЦІЯ ШЛЮБУ В УКРАЇНІ: ПРАВОВІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Досліджено запровадження електронної реєстрації шлюбу в Україні, її нормативні підстави та практичні переваги. Визначено ключові технічні й правові виклики, що потребують подальшого вирішення в умовах цифровізації сімейного права.

Ключові слова: електронна реєстрація шлюбу, сімейне право, цифровізація, правове регулювання, кібербезпека, конституційне право.

Сімейне право завжди відображає стан суспільства, його потреби та виклики. Якщо раніше укладення шлюбу вимагало обов'язкової присутності обох наречених у ДРАЦС, сьогодні це вже не обов'язкова умова. Впровадження електронної реєстрації шлюбу через застосунок «Дія» стало можливим завдяки цифровізації та прагненню спростити бюрократичні процедури [1].

У 2024 році уряд запровадив пілотний проект онлайн-шлюбу, що дозволяє подати заяву електронно, вибрати дату реєстрації та провести відео церемонію із працівником ДРАЦС [3]. Перші пари офіційно скористалися послугою “Шлюб онлайн” через застосунок “Дія” вже в

червні 2024 року, про що повідомляє Міністерство цифрової трансформації України [5]. Це означає, що сьогодні пара може укласти шлюб, навіть якщо один із партнерів перебуває в іншому місті або навіть на військовій службі, що особливо актуально під час воєнного стану. Можна сказати, що така цифрова послуга не лише спрощує процес, а й захищає право громадян на створення сім'ї в екстремальних умовах [2].

Процедура проста і зрозуміла: заяву подають через «Дію» з електронним підписом, система автоматично перевіряє відсутність попереднього шлюбу та верифікує особу через державні реєстри. Після підтвердження обирається дата, і церемонія проводиться через відеозв'язок. Актівий запис про шлюб формується в електронній базі, а свідоцтво доступне в цифровому форматі або за потреби може бути отримане у паперовому вигляді [4].

Можна сказати, що нова процедура створює не лише технічну зручність, але й певну свободу для наречених. Адже тепер не треба витратити час на поїздки до ДРАЦС чи погоджувати графіки з працівниками установи. Водночас виникають питання про соціальний аспект: наскільки церемонія через екран відображає справжню урочистість моменту, і чи не зменшується значимість шлюбу для пари. Особисто я вважаю, що це швидше питання звички і часу: суспільство поступово адаптується до цифрових рішень у різних сферах життя.

Попри переваги, залишаються й виклики. Технічні — стабільне інтернет-з'єднання, надійність електронної ідентифікації, кібербезпека персональних даних. Юридичні — питання міжнародного визнання онлайн-шлюбів та подальше узгодження з сімейним законодавством. З мого погляду, саме поєднання технологічних та правових аспектів робить цю тему особливо цікавою для дослідження і для подальшого обговорення на наукових конференціях.

Сьогодні електронна реєстрація шлюбу в Україні показує, що правова система може бути гнучкою та реагувати на сучасні потреби. Вона демонструє готовність держави забезпечити реалізацію конституційного права на шлюб навіть у складних умовах, відкриває нові можливості для громадян і водночас ставить перед суспільством питання щодо сприйняття цифрових ритуалів. Таким чином, ця інновація не лише практична, а й соціально-правова — вона формує нову практику та змінює підходи до сімейного права [3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. № 2947-III. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>
2. Конституція України від 28.06.1996 р. (ст. 51). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%25D0%25BA/96-%D0%92%D0%A0>
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.03.2024 р. «Про реалізацію експериментального проекту щодо державної реєстрації шлюбу в електронній формі». <https://zakon.rada.gov.ua/go/345-2024-%D0%BF>
4. Офіційний портал «Дія». Послуга «Заява на шлюб онлайн». <https://diia.gov.ua/services/zayava-na-shlyub>
5. Міністерство цифрової трансформації України. Новина про запуск онлайн-реєстрації шлюбу через «Дію». <https://www.kmu.gov.ua/news/mintsyfyry-persh-pary-uklaly-ofitsiyni-shlyub-onlain-u-dii>

УДК 347.633:342.7

КУШНІРЕНКО В.В., магістрантка

Науковий керівник – **МАКАРЧУК В.В.**, д-р юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРИНЦИПИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ, ПРЕВЕНТИВНИХ ЗАХОДІВ ТА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗАБРУДНЮВАЧА - АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНОГО ЕКОЛОГІЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

В тезах розглядаються особливості екологічного законодавства зарубіжних країн, зокрема основні принципи, міжнародні впливи та порівняльний аналіз підходів у різних правових системах.

Ключові слова: екологічне законодавство, сталий розвиток, міжнародні угоди, зарубіжний досвід.

системи екологічного менеджменту та надає універсальну модель її впровадження у будь-якій галузі [5].

Як зазначено в деяких джерелах, міжнародні стандарти серії ISO 14000 охоплюють різні напрями — оцінку впливу на довкілля, екологічне маркування, аудит, екодизайн і комунікацію. Їхнє впровадження сприяє підвищенню довіри з боку партнерів і суспільства, а також полегшує міжнародну торгівлю. У законодавстві ЄС вони стали основою для створення єдиної системи моніторингу та звітності щодо екологічної ефективності підприємств [1; 3].

Україна у межах процесу євроінтеграції поступово гармонізує своє екологічне законодавство із європейськими нормами, зокрема впроваджуючи стандарти ISO 14001 у виробничі та управлінські практики. Це відображено у Стратегії державної екологічної політики України на період до 2030 року [4].

Отже, можна сказати, що розвиток системи екологічного менеджменту в законодавстві ЄС є прикладом ефективного поєднання правових, економічних та управлінських механізмів для забезпечення сталого розвитку. Європейський досвід демонструє, що екологічна політика може бути успішною лише за умови активної участі всіх зацікавлених сторін — держави, бізнесу та громадськості.

Для України адаптація положень системи екологічного менеджменту ЄС є важливим кроком на шляху до підвищення конкурентоспроможності економіки, збереження природних ресурсів і досягнення європейських екологічних стандартів. Подальший розвиток цієї системи має ґрунтуватися на принципах екологічної відповідальності, відкритості та безперервного вдосконалення, що сприятиме формуванню нової культури взаємодії людини з природою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Casadesús M., Karapetrovic S. The evolution of ISO 14001: improvements and potential future trends. *Journal of Cleaner Production*. London, 2019. – P. 112–134.
2. EMAS in the European Institutions // Green Forum: Energy, Climate change and Environment (04/10/2022). European Commission. URL: https://green-forum.ec.europa.eu/green-business/emas/emas-register/emas-european-institutions_en
3. ISO 14001:2015. Environmental Management Systems – Requirements with Guidance for Use. International Organization for Standardization. Geneva, 2015. – 46 p.
4. Про міжнародні стандарти та системи екологічного менеджменту // Офіс сталих рішень (14 лютого 2023). URL: <https://ukraine-oss.com/pro-mizhnarodni-standarty-ta-systemy-ekologichnogo-menedzhmentu/>
5. Regulation (EC) No 1221/2009 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 on the voluntary participation by organisations in a Community eco-management and audit scheme (EMAS). *Official Journal of the European Union*. L432/1 of January 22, 2009. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2009/1221/oj/eng>
6. Directive EU 2024/1785 of the European Parliament and of the Council of 24 April 2024 amending Directive 2010/75/EU of the European Parliament and of the Council on industrial emissions. *Official Journal of the European Union*. July 15, 2024. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1785/oj/eng>

УДК 347.6

ПУЗИР В.О., здобувачка вищої освіти

Науковий керівник – **АРГАТ Я.П.**, канд. юрид наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ У СІМЕЙНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Досліджено актуальні питання захисту прав дитини у сімейному законодавстві України. Розглянуто значення Конституції України, Сімейного кодексу України та Конвенції ООН про права дитини як ключових джерел правового регулювання. Акцентовано увагу на проблемах розлучень, позбавлення батьківських прав і впливу воєнного стану. Наголошено на важливості комплексного підходу та орієнтації на міжнародні стандарти у сфері захисту дитинства.

Ключові слова: права дитини, сімейне законодавство, позбавлення батьківських прав, органи опіки та піклування, воєнний стан.

Захист прав дитини є одним із ключових пріоритетів сучасної правової системи України. Сімейне законодавство традиційно спрямоване на забезпечення гармонійного розвитку дитини, створення умов для виховання в сім'ї та гарантування її основних прав. Конституція України та Сімейний кодекс України визначають, що у всіх правовідносинах, які стосуються дітей, першочерговим є принцип забезпечення їхніх інтересів[1,2]. Це відповідає міжнародним стандартам, зокрема Конвенції ООН про права дитини 1989 року, до якої приєдналася Україна. Таким чином, національна правова система інтегрується у загальносвітові підходи до захисту дитинства[3].

Актуальність цієї проблематики посилюється соціальними реаліями сучасної України. Зростає кількість розлучень, що призводить до спорів між батьками щодо визначення місця проживання дитини, порядку участі у її вихованні, спілкуванні з тим із батьків, хто проживає окремо. Такі конфлікти нерідко супроводжуються психологічним тиском на дитину, що може негативно позначатися на її розвитку та емоційному стані. Тому важливо, аби судова практика завжди виходила з принципу пріоритету інтересів дитини, а не формальних прав чи матеріальних можливостей батьків [2].

Окремої уваги заслуговує інститут позбавлення та обмеження батьківських прав. З одного боку, він є необхідним для захисту дітей від недобросовісного виконання батьками своїх обов'язків, жорстокого поводження, нехтування основними потребами дитини. З іншого боку, застосування таких заходів має бути максимально зваженим і ґрунтуватися на об'єктивних доказах, адже йдеться про найбільш чутливу сферу життя дитини – її сімейне середовище. Водночас важливим орієнтиром у вирішенні таких питань виступає Закон України «Про охорону дитинства», який конкретизує права дитини на сімейне виховання, безпеку та належні умови життя[4].

Важливим аспектом є й право дитини на належний рівень життя, освіти, медичне забезпечення та всебічний розвиток. На жаль, у сучасних умовах воєнного стану значна кількість дітей стикається з порушенням цих прав: вимушене переселення, втрата батьківського піклування, проблеми з доступом до якісної освіти. Це ставить перед сімейним законодавством нові завдання, адже воно має враховувати ситуацію внутрішньо переміщених осіб, дітей-сиріт та дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах. Особливе значення в таких умовах має належне застосування положень Конституції України та Закону «Про охорону дитинства», які визначають обов'язок держави гарантувати дітям захист їхніх основоположних прав[1,4].

Отже, захист прав дитини у сімейному законодавстві України залишається одним із найважливіших напрямів розвитку національного законодавства. В умовах сучасних викликів – воєнного стану, соціальної нестабільності, зростання кількості сімейних конфліктів – держава повинна гарантувати, щоб у центрі кожного рішення, що стосується дитини, стояв принцип найкращих інтересів дитини. Вдосконалення механізмів діяльності органів опіки та піклування, активне застосування медіації, а також орієнтація на європейські стандарти прав людини є ключовими кроками до забезпечення належного захисту дітей. Тільки завдяки комплексному підходу – юридичному, соціальному й психологічному – можна створити умови для повноцінного розвитку дитини, адже саме діти становлять основу майбутнього українського суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 року № 2947-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 21–22. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
3. Конвенція ООН про права дитини від 20 листопада 1989 року (ратифікована Постановою ВР України від 27 лютого 1991 року № 789-XII). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
4. Закон України «Про охорону дитинства» від 26 квітня 2001 року № 2402-III. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>

РЕШЕТНИК А.В., здобувачка вищої освіти
Науковий керівник – **АРГАТ Я.П.**, канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет,

ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО В УКРАЇНІ: ТЕНДЕНЦІЇ ЗМІН

Досліджено проблему домашнього насильства в Україні та її еволюцію в контексті сімейного права. Проаналізовано основні форми насильства — фізичне, психологічне, економічне та сексуальне, а також причини їх поширення. Особливу увагу приділено законодавчим змінам після прийняття Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» 2017 року, які надали нові правові механізми захисту постраждалих та відповідальності кривдників.

Ключові слова: домашнє насильство, законодавство, кривдник, постраждалий, соціальна підтримка, психологічна допомога, повномасштабне вторгнення.

Домашнє насильство є однією з найгостріших соціально-правових проблем в Україні, яка безпосередньо пов'язана із сферою сімейного права та захистом прав людини. Воно проявляється у чотирьох основних формах: фізичній, психологічній, економічній та сексуальній, що зумовлює багатовимірний характер цього явища [8]. Причинами поширення насильства є низький рівень правової культури, стереотипи про підпорядковану роль жінки в сім'ї, економічні труднощі, алкоголізм та психологічна нестабільність окремих осіб. Тривалий час домашнє насильство вважалося «приватною справою родини», що призводило до замовчування проблеми та безкарності кривдників [8].

До 2017 року правове регулювання домашнього насильства було фрагментарним: у законодавстві існували норми про відповідальність за окремі дії, але не було комплексного підходу [2,3]. Прийняття Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» стало переломним моментом, адже він вперше закріпив поняття «домашнє насильство», визначив його види та запровадив як адміністративну, так і кримінальну відповідальність [1]. З'явилися нові механізми захисту, зокрема термінові та обмежувальні приписи, які дозволяють оперативно захищати постраждалих.

Поступово почали створюватися спеціалізовані служби підтримки: притулки, кризові центри, гарячі лінії. Громадські організації та міжнародні фонди відіграли значну роль у формуванні нової культури реагування на насильство [5,7]. Суспільство почало усвідомлювати, що мовчання про проблему лише сприяє її поширенню. Медіакомпанії та інформаційні проекти зробили тему домашнього насильства публічною, що сприяло зростанню кількості звернень постраждалих по допомогу [6,9].

Разом із тим залишаються труднощі у правозастосуванні. Деякі працівники поліції та судів і досі схильні недооцінювати серйозність психологічного чи економічного насильства [6]. Часто постраждалі не мають можливості залишити кривдника через фінансову залежність, страх або відсутність підтримки з боку родичів та суспільства.

Ситуація значно ускладнилася після початку повномасштабного вторгнення у 2022 році. Масові переселення, втрата роботи, економічні труднощі та психологічні травми стали додатковими факторами зростання рівня насильства. Кількість офіційних звернень до поліції збільшилася, проте експерти зазначають, що реальна статистика значно вища, оскільки багато жертв залишаються без можливості повідомити про проблему [6]. Особливо зросли випадки психологічного та економічного насильства.

Сімейне законодавство України нині активно трансформується під впливом міжнародних стандартів, зокрема Стамбульської конвенції [7]. Поступово формується нова практика: суди застосовують обмежувальні приписи, поліція видає термінові заборони, а соціальні служби надають підтримку постраждалим. Водночас система все ще потребує розширення фінансування, покращення підготовки кадрів та міжвідомчої співпраці [9].

Подолання домашнього насильства можливе лише за умови комплексного підходу: правового, соціального, психологічного та освітнього. Необхідно зміцнювати систему

притулків та центрів підтримки, проводити інформаційні кампанії, розвивати просвітницькі програми для школярів і студентів, аби змінювати суспільні стереотипи [9]. Важливо, щоб протидія насильству була пріоритетом не лише на рівні законодавства, а й у повсякденній практиці правоохоронних органів, судів, соціальних служб.

Отже, домашнє насильство в Україні перестало бути прихованою темою, проте залишається гострою проблемою, що посилюється у кризові періоди, зокрема під час повномасштабного вторгнення. Законодавчі зміни 2017 року стали ключовим кроком у захисті прав постраждалих, але ефективність боротьби з насильством залежить від постійного вдосконалення механізмів захисту, підвищення рівня правової культури та активної участі суспільства. Подальший розвиток цієї сфери має включати удосконалення законодавства, посилення роботи судових і правоохоронних органів, розширення соціальних послуг і системи психологічної допомоги. Лише за умов комплексного підходу можна досягти зниження рівня домашнього насильства та забезпечити реальний захист прав людини у сфері сімейного права.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 07.12.2017 № 2229-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення, статті 173–173². https://protocol.ua/ua/kodeks_ukraini_pro_administrativni_praporushennya_stattya_173_2/
3. Кримінальний кодекс України, статті 121, 125, 126, 127. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
4. Міністерство соціальної політики України. Офіційний сайт. Розділ «Протидія домашньому насильству». <https://www.msp.gov.ua>
5. UNICEF Ukraine. «Домашнє насильство під час війни: статистика та рекомендації». Київ, 2023. <https://www.unicef.org/ukraine/domestic-violence>
6. Національна поліція України. Статистичні дані про випадки домашнього насильства, 2022–2024. <https://mvs.gov.ua/news/kilkist-vipadkiv-domasnyogo-nasilstva-zroslo-na-20-mvs-ta-parlament-praciuiut-nad-posilenniam-vidprovidalnosti-1>
7. ООН Жінки. «Домашнє насильство в Україні: сучасні виклики». Київ, <https://www.unhcr.org/ua/news/stories/addressing-gender-based-violence-ukraine-challenges-and-response-frontline-and>
8. Кривошея, О. «Домашнє насильство та сімейне право в Україні». Право України, 2021, № 4. <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/315770>
9. Громадські організації та кризові центри України. Звіти 2022–2024 рр. https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2024/06/Nacionalniy-zvit-DOSEN.pdf?_cf_chl_tk=BpSZzMn0WcKh3mwOwuGu7Cce.2Vv_TS1TY4Q2zIKso0-1759500153-1.0.1.1-T3eWYjuVRdU7jBkCK8R9nJRmnn_cyIl6Lv.viMJZ_5U

УДК: 347.77

СЕРГЄЄВ О.В., магістратрант

Науковий керівник – **ПАХОМОВА А.О.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У СФЕРІ ПАТЕНТНОГО ПРАВА: ЧИ МОЖЕ ШІ БУТИ ВІНАХІДНИКОМ

У роботі розглянуто питання правосуб'єктності штучного інтелекту у сфері патентного права. Доведено, що винахідником може бути лише фізична особа

Ключові слова: патентне право, штучний інтелект, відповідальність, інтелектуальна власність, правосуб'єктність.

Винахідник — це людина, інтелектуальною та творчою діяльністю якої створено винахід або корисну модель, що визначено у статті 1 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» [1].

У свою чергу патентне право є сукупністю правових норм, що регулюють відносини у сфері створення та використання винаходів, корисних моделей і промислових зразків. В Україні його засади визначені цим же Законом, який прямо закріплює, що винахідником може бути лише фізична особа [1].

УДК 347.642

КВАШУК О.Д., здобувачка вищої освіти
Науковий керівник – **АРГАТ Я.П.**, канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПОРЯДОК НАДАННЯ НЕПОВНОЛІТНІМ БАТЬКАМ ДОПОМОГИ У ЗДІЙСНЕННІ БАТЬКІВСЬКИХ ПРАВ ТА ВИКОНАННЯ БАТЬКІВСЬКИХ ОБОВ'ЯЗКІВ

Досліджено питання надання допомоги неповнолітнім батькам у здійсненні своїх батьківських прав та обов'язків. Проаналізовано основні форми державної підтримки і суспільства, висвітлено роль родини та найближчого оточення, які забезпечують підтримку та допомогу.

Ключові слова: неповнолітні батьки, державна підтримка, батьківські права та обов'язки, соціальний захист, права дитини, допомога, Конвенція ООН.

Сімейний кодекс України, зокрема ст. 3, зазначає, що сім'я – є первинним та основним осередком суспільства, а народження дитини – один із найважливіших і відповідальних етапів у житті людини[1]. Проте, коли батьками стають неповнолітні особи, постає чимало проблем соціального, психологічного та правового характеру. З одного боку, самим головним є забезпечення інтересів дитини, саме тому закон визнає за ними право здійснювати батьківські права та обов'язки. А з іншого, неповнолітні батьки часто не мають фінансової самостійності, соціальної зрілості та достатнього життєвого досвіду, щоб повноцінно реалізувати ці права та обов'язки. Тому дуже важливим є питання надання їм допомоги, як з боку держави, так і з боку сім'ї та суспільства.

Діти, віком до 18 років вважаються неповнолітніми, тому мають обмежену цивільну дієздатність, а при народженні дитини вони набувають повної цивільної дієздатності у сфері здійснення батьківських прав та обов'язків[2]. Неповнолітні батьки потребують допомоги, тому баба, дід з боку того з батьків, хто є неповнолітнім, зобов'язані надати йому допомогу у здійсненні ним батьківських прав та у виконанні батьківських обов'язків.

Конвенція ООН про права дитини 1989 року, зазначає, що найкращі інтереси дитини повинні бути пріоритетним у всіх діях держави, тому вона повинна забезпечити належну допомогу у вихованні дітей. У ст. 27 Конвенції розписано, що батьки несуть основну відповідальність за виховання дитини, але держава зобов'язана підтримувати їх, у тому числі матеріально[3]. Тому з боку держави надається допомога при народженні дитини, одноразова натуральна допомога «пакунок малюка», допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку[4]. Також органи опіки та піклування контролюють, щоб неповнолітні батьки здійснювали свої права та обов'язки в інтересах дитини. Служби у справах дітей надають консультації, допомагають вирішувати юридичні та соціальні питання. Конституція України гарантує безкоштовні медичні послуги у закладах охорони здоров'я для матері та дитини, програми спостереження за вагітними, післяпологова допомога і патронаж новонароджених, а також консультації з питань планування сім'ї та охорони репродуктивного здоров'я[5]. Також держава надає соціально-психологічну допомогу, це є індивідуальні та групові консультації з психологом, надає підтримку у кризових ситуаціях (наприклад, коли неповнолітня мати лишилася без підтримки сім'ї та засудження суспільства) і робота з родинами неповнолітніх батьків для уникнення насильства та конфліктів. Для неповнолітніх батьків потрібна допомога родичів у догляді за дитиною, матеріальне забезпечення, також надання гуманітарної допомоги, організація центрів підтримки для молодих мам і тат. Форми допомоги є комплексним, від матеріальної та медичної до психологічної та правової, вони реалізуються як державними органами, так і громадськими структурами, проте головна їхня мета полягає в тому, щоб підтримати

молодих батьків у становленні як повноцінної сім'ї і забезпечити найкращих інтересів дитини.

Основна мета допомоги неповнолітнім батькам заключається в тому, щоб створити найкращі умови, аби дитина отримувала належний догляд, виховання та матеріальне забезпечення, незалежно від віку її батьків. На нашу думку, допомога дозволяє молодим батькам: оволодіти навичками виховання та догляду за дитиною; компенсує їхній брак матеріальної незалежності та життєвого досвіду; дати можливість неповнолітнім батькам продовжити навчання та здобувати професію, не відмовляючи від виконання батьківських обов'язків; сприяє їхній майбутній самостійності та соціальній адаптації; мінімізувати ризик соціального осуду, стигматизації та психологічного тиску з боку суспільства; допомагає молодим батькам усвідомити свою роль, навчитися приймати рішення і бути відповідальними за майбутнє дитини.

Неповнолітні батьки, на відміну від повнолітніх, стикаються з подвійним викликом: продовжувати власне становлення як особистості та водночас необхідністю виховувати дитину. Через неможливість матеріальної бази, психологічну незрілість та обмежений життєвий досвід вони особливо потребують допомоги з боку сім'ї, суспільства та держави.

Держава забезпечує матеріальну, правову, медичну, освітню та психологічну підтримку молодим батькам. Родина та найближче оточення відіграє важливу роль, адже саме вони надають щоденну практичну та емоційну допомогу, формують середовище підтримки та безпеки. Міжнародні документи підкреслюють, що найкращі інтереси дитини повинні бути головним орієнтиром державної політики у сфері підтримки молодих батьків.

Станом на 2024 рік 4,7 мільйона (3,5 % від загальної кількості дітей у світі) немовлят народилося у матерів віком до 18 років, і близько 340 тисяч – у дівчат віком до 15 років – повідомляє ООН. Саме стільки немовлят потребують належний догляд і виховання, а неповнолітні батьки потребують підтримки суспільства, родини та держави. Підтримка неповнолітніх батьків є не лише формою соціального захисту, а й інструментом забезпечення прав дитини та зміцнення сім'ї як основи суспільства.

Вище наведена статистика вказує на необхідність посилення уваги з боку держави та суспільства до цієї категорії сімей. Підтримка неповнолітніх батьків має стати важливою складовою соціальної політики, адже від неї залежить не лише добробут молодих матерів і їхніх дітей, а й реалізація прав дитини та зміцнення інституту сім'ї як основи стабільного розвитку суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Київ: Парламентське видавництво, 1996. – Ст. 49. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 №2947-III.-К., 2002.- Ст. 3. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
3. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 №435-IV.- К., 2003.- Ст. 34-35. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
4. Конвенція ООН про права дитини.- Нью-Йорк, 1989.- Ст. 27. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
5. Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» від 21.11.1992 №2811-XII.- Відомості Верховної Ради України, 1993, №5., Ст. 3. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12#Text>

УДК: 343.352

ГАМОЦЬКИЙ Я.В., магістрант

Науковий керівник – **СИМАНОВА С.І.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

БОРОТЬБА ЗІ ЗЛОВЖИВАННЯМ СЛУЖБОВИМИ ОБОВ'ЯЗКАМИ, ЯК ФАКТОР ПОДОЛАННЯ КОРУПЦІЇ В ДЕРЖАВІ

У тезах конференції розглядається проблема зловживання службовими обов'язками, як один із ключових джерел корупційних проявів у публічному управлінні. Проаналізовано основні причини виникнення зловживань та визначено інструменти протидії, серед яких — посилення контролю за діяльністю посадових

ЗМІСТ

Горобінська Є.С., Аргат Я.П. Усиновлення як форма сімейного виховання: правові аспекти.....	3
Ігнатенко І.А., Обіюх Н.М. Право на екологічну безпеку в умовах війни: проблеми та виклики.....	4
Качаненко Л.В., Ломакіна І.Ю. Зміни в регулюванні колективного договору під час воєнного стану в Україні: законодавчі новації та практика.....	6
Качаненко Л.В., Аргат Я.П. Електронна реєстрація шлюбу в Україні: правові та практичні аспекти.....	7
Кушніренко В.В., Макаруч В.В. Принципи сталого розвитку, превентивних заходів та відповідальності забруднювача – аналіз зарубіжного екологічного законодавства.....	8
Литвин А.Л., Сокиринська О.А. Судова практика як джерело права: тенденції в Україні.....	11
Мазуренко Я.О., Мельник В.О. Правове регулювання міжнародної торгівлі та міжнародних розрахунків у сфері агробізнесу.....	12
Маслій Н.О., Бровко Н.І. Механізм та гарантії реалізації екологічних прав громадян.....	14
Гроза В.С., Бровко Н.І. Методологічні підходи до дослідження інновацій у сільському господарстві України.....	15
Мусієць А.А., Ковальчук І.В. Правові аспекти зовнішньоекономічної діяльності України в умовах інтеграції до ЄС.....	16
Мусієць А.А., Линник Т.В. Колізії в регулюванні права на участь в управлінні державними справами та його реалізація.....	17
Овчарук Т.С., Обіюх Н.М. Розвиток системи екологічного менеджменту в законодавстві Європейського Союзу.....	19
Пузир В.О., Аргат Я.П. Правовий механізм захисту прав дитини у сімейному законодавстві України: сучасний стан та перспективи розвитку.....	21
Решетник А.В., Аргат Я.П. Домашнє насильство в Україні: тенденції змін.....	23
Сергєєв О.В., Пахомова А.О. Правосуб'єктність штучного інтелекту у сфері патентного права: чи може ШІ бути винахідником.....	24
Сердюк В.В., Линник Т.В. Колізії у співвідношенні міжнародних стандартів прав людини та національного Законодавства України.....	26
Сердюк В.В., Ковальчук І.В. Україна у світовій фінансовій системі: сучасні тенденції та виклики.....	27
Слободянюк В.С., Сокиринська О.А. Практичні аспекти застосування апостиса в суді.....	28
Сморода П.О., Линник Т.В. Проблеми реалізації права на освіту в місцях позбавлення волі.....	30
Сморода П.О., Ковальчук І.В. Використання санкцій як інструменту міжнародної економічної політики.....	31
Мусієць А.А., Пахомова А.О. Забезпечення права на справедливий суд в умовах воєнного стану.....	33
Кармазіна Л.С., Малишко І.В. Роль міжнародних фінансових інституцій у післявоєнному відновленні України.....	34
Бойко І.О., Ковальчук І.В. Арбітражні угоди у міжнародному бізнесі: проблеми та перспективи.....	36
Гнатенко Д.Р., Сімакова С.І. Добросовісність громадян у запобіганні корупції в Україні.....	38
Гнатенко Д.Р., Малишко І.В. Роль МВФ та світового банку у підтримці економіки країн, що постраждали від війни.....	40
Сердюк В.В., Настіна О.І. Проблеми та перспективи удосконалення земельного процесуального законодавства України.....	42
Костюк Р.М., Малишко І.В. Співпраця України з міжнародним валютним фондом: досягнення, проблеми та рекомендації.....	43
Блощенко В.І., Настіна О.І. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення: особливості використання та охорони.....	45

Бойко І.О., Сімакова С.І. Міжнародні стандарти протидії корупції та їх імплементація в кримінально-правову політику України на шляху до членства в ЄС.....	47
Гамоцький Я.В., Настіна О.І. Право володіння земельними ділянками у воєнний час.....	49
Гудзікевич Л.І., Настіна О.І. Правовий статус юридичної клініки як структурного підрозділу закладу вищої освіти.....	50
Гудик К.С., Настіна О.І. Право постійного користування земельними ділянками: сучасна практика.....	52
Константинович Є.О., Мельник В.О. Аналіз правових аспектів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів агробізнесу в Україні.....	54
Калюжна В.О., Настіна О.І. Основні етапи запровадження ринку землі в Україні.....	56
Кармазіна Л.С., Сімакова С.І. Окремі аспекти оптимізації кримінально-правових засобів протидії корупції в Україні.....	57
Катаєв Я.Д., Бровко Н.І. Етичні та методологічні аспекти використання штучного інтелекту в наукових дослідженнях.....	59
Катаєв Я.Д., Обіюх Н.М. Еволюція екологічної політики ЄС: від Римського договору до Європейського зеленого курсу.....	60
Катаєв Я.Д., Єфремова І.В. Відновне правосуддя через медіацію: сучасний стан та перспективи розвитку в Україні.....	62
Катаєв Я.Д., Бровко Н.І. Справедливість і право в умовах воєнного стану: філософсько-правовий аналіз.....	63
Качаненко Л.В., Настіна О.І. Права та обов'язки землекористувачів у сучасних умовах розвитку ринку землі.....	65
Когутенко Д.В., Сімакова С.І. Проблеми доведення корупційних правопорушень у кримінально-процесуальному праві.....	66
Костюк Р.М., Сімакова С.І. Кримінально-правова політика у сфері протидії корупції: напрями вдосконалення та практичні механізми реалізації.....	67
Костюк Р.М., Настіна О.І. Земельна ділянка як об'єкт права власності: законодавчі та практичні аспекти в умовах дії правового режиму воєнного стану.....	69
Кривенда Д.В., Мельник В.О. Гармонізація екологічного законодавства України з правом Європейського Союзу: перспективи та ризики.....	70
Костюк Р.М., Линник Т.В. Колізії в регулюванні і реалізації прав людини та шляхи їх подолання.....	71
Лук'яненко Л.М., Настіна О.І. Безоплатна правова допомога в Україні. Перспективи вдосконалення системи.....	72
Мусієць А.А., Ключко В.М. Оптимізація кримінально-правових засобів протидії корупції в Україні: виклики та перспективи.....	74
Новак Є.О., Новак Т.С. Біоенергетика як напрям розвитку сільського господарства України: правові аспекти.....	75
Осадчук С.О., Настіна О.І. Право постійного користування земельними ділянками: сучасна практика.....	76
Поліщук В.В., Настіна О.І. Децентралізація та її вплив на управління земельними ресурсами.....	78
Придатченко М.Ю., Сімакова С.І. Відповідальність юридичних осіб за корупційні правопорушення: зарубіжний досвід і українські реалії.....	80
Решетнік А.В., Настіна О.І. Правовий режим оренди земель сільськогосподарського призначення.....	81
Сергєєв О.В., Сімакова С.І. Вплив кримінально-правової політики у сфері протидії корупції на економічну безпеку держави.....	83
Сердюк В.В., Ключко В.М. Окремі аспекти кримінально-правової політики в Україні.....	84
Сморода П.О., Настіна О.І. Медіація як засіб вирішення земельних спорів у кризових умовах.....	85

Сморода П.О., Сімакова С.І. Проблеми доказування корупційних правопорушень в Україні.....	87
Старікова С.О., Настіна О.І. Самовільне зайняття земельної ділянки: правові наслідки та шляхи вирішення проблеми.....	89
Гроза В.С., Мельник В.О. Правове регулювання інвестиційної діяльності суб'єктів агробізнесу.....	90
Кармазіна Л.С., Настіна О.І. Проблеми використання земель, що опинилися під тимчасовою окупацією.....	92
Когутенко Д.В., Настіна О.І. Право спільної власності на землю: юридичний зміст та практика застосування.....	94
Катаєв Я.Д., Мельник В.О. Правові аспекти здійснення зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів агробізнесу України в умовах воєнних викликів.....	95
Нестеренко Н.Є., Настіна О.І. Особливості орендного землекористування під час воєнного стану.....	97
Бойко І.О., Настіна І.О. Судова практика щодо земельних спорів: сучасні тенденції та особливості в умовах дії правового режиму воєнного стану.....	98
Кирилюк Д.В., Настіна О.І. Роль кадастру в системі земельних відносин України.....	100
Мусієць А.А., Настіна О.І. Способи захисту прав на землю під час воєнного стану: законодавство та практика.....	100
Придатченко М.Ю., Настіна О.І. Колективна власність на землю: історичні та сучасні аспекти правового режиму земельної частки (паю).....	102
Фролова К.А., Настіна О.І. Правовий режим земель природоохоронного призначення.....	104
Шаповал Н.О., Обіюх Н.М. Правові питання використання термальних вод в Україні.....	105
Хижняк С.Г., Настіна О.І. Право приватної власності на землю в умовах воєнного стану.....	107
Чередніченко К.А., Мельник В.О. Нетарифне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції.....	109
Бойко І.О., Пахомова А.О. Єдиний патент Європейського союзу та його значення для України.....	110
Гамоцький Я.В., Линник Т.В. Колізії в аграрному праві України щодо громадян, іноземців і осіб без громадянства.....	112
Гамоцький Я.В., Малишко І.В. Еволюція міжнародних торговельних угод у ХХІ столітті.....	114
Кармазіна Л.С., Пахомова А.О. Патентне право і принцип свободи конкуренції: межі правомірного використання винаходу.....	115
Костюк Р.М., Пахомова А.О. Патентне право в Україні: вплив законодавства ЄС на національну практику та гармонізацію нормативної бази.....	116
Матвієнко М.О., Пахомова А.О. Порівняльний аналіз ключових проблем аграрного та земельного права.....	117
Панченко О.М., Пахомова А.О. Роль ветеранів у відновленні та розвитку аграрного сектору України.....	119
Придатченко М.Ю., Пахомова А.О. Проблеми патентування медичних препаратів під час воєнного стану.....	120
Сергєєв О.В., Ковальчук І.В. Роль СОТ у врегулюванні міжнародних торговельних спорів: виклики та перспективи для України.....	122
Сергєєв О.В., Настіна О.І. Земельний сервітут: види, правове регулювання та проблеми реалізації.....	123
Сергєєв О.В., Линник Т.В. Колізія між правом на працю та економічними інтересами держави.....	125
Когутенко Д.В., Малишко І.В. Світовий банк і його роль у глобальному розвитку.....	126
Кириченко В.В., Малишко І.В. Особливості державного фінансового контролю у сфері оборонних закупівель в умовах воєнного стану.....	127

Придатченко М.Ю., Малишко І.В. Роль світової організації торгівлі (СОТ) у забезпеченні справедливої міжнародної торгівлі.....	129
Пузир В.О., Настіна О.І. Правове регулювання оренди земель сільськогосподарського призначення в Україні: сучасні виклики та перспективи розвитку.....	130
Чупрінчук К.О., Настіна О.І. Правові режими всіх категорій земель.....	132
Шевченко Д.М., Настіна О.І. Право приватної власності на землю в умовах воєнного стану.....	134
Юрківська С.Л., Настіна О.І. Недосконалість законодавства щодо оренди землі.....	135
Ярмола Р.І., Настіна О.І. Юридичні клініки як суб'єкти надання безоплатної правової допомоги.....	137
Квашук О.Д., Аргат Я.П. Порядок надання неповнолітнім батькам допомоги у здійсненні батьківських прав та виконання батьківських обов'язків.....	139
Гамоцький Я.В., Сімакова С.І. Боротьба зі зловживанням службовими обов'язками, як фактор подолання корупції в державі.....	140
Гнатенко Д.Р., Клочко В.М. Добросесність громадян у запобіганні корупції в Україні.....	142